

A szennyvízöntözés elterjedését segítő jogszabályi környezet

Dr. Fülöp Sándor PhD, docens,
Víz- és Környezetpolitika Tanszék, VTK, NKE

Tartalom

1. Tényállás (elsősorban a hidrológiai szakirodalomból)
2. Jogi háttér, a jogalkotó szándékai
3. Eljárások, jogorvoslatok

1. Tényállás

A tisztított szennyvíz öntözés (víz újrahasznosítás) kényszere

- *Ha nem használják öntözésre, hanem élővizekbe eresztik a tisztított szennyvizet, azok magas foszfor és nitrogén tartalma eutrofizációhoz vezet, illetőleg ha felszín alatti vízbe és/vagy talajra bocsátják, maradandóan elszennyezi azokat*
- Az Országos Vízügyi Főigazgatóság által 2018-ban elindított és üzemeltetett *vízhiánymonitoring*-rendszer jelenleg több mint 100 db monitoringállomást működtet. Nyilván van mit mérniük.
- Az *öntözés* a múlt rendszerben 200e, jelenleg 100e, lehetségesen pedig 400e hektárra terjedhetne ki, ennek egy részét tisztított szennyvízből is meg lehetne oldani. Az öntözéssel kapcsolatban vizsgálják még a szerzők a fejlett EU országokkal való arányosítást (1:10), az eszközállomány amortizációját, illetőleg az engedélyezett és ténylegesen öntözött területek eltérését utóbbi hátrányára. A szennyvíz *megbízható, állandó vízhozamú vízforrás*, amely meglehetősen független az évszakosan megjelenő szárazságtól, az időjárás változékonyságától, és képes az igényeket csúcsidőben is ellátni. Az öntözéses mezőgazdaságnak a hagyományossal összevetve magasabb a foglalkoztatási potenciálja, ezáltal *munkahelyeket teremtene*, elősegítené a vidéki közösségek és kultúra fenntarthatóságát
- Nem csak a befogadók szennyezése és a vízhiány, hanem a valamilyen célra értékes nyersanyagok végleges elvesztése is problémát jelent, azok visszanyerése a *körforgásos gazdaság* legfontosabb célja, a fenntartható fejlődés egyik alapvető összetevője lenne

A szennyvizek mg. felhasználásra való alkalmassága

- A tisztított szennyvizet elsősorban a közvetlen *emberi fogyasztásra nem alkalmas* növények (pl. takarmánynövények, fás és lágyszárú energetikai növények, gyep és legelő, gyors vágásfordulójú erdőültetvények stb.) öntözésére és az alacsony természetességű erdőkben lehet felhasználni.
- A kommunális szennyvíz összetétele nagyrészt állandó vagy lassan változik bizonyos irányokba, viszont az *egyes ipari szennyvíz összetevők ugrás-szerűen jelenhetnek meg* a szennyvízben és valamilyen részben a tisztított szennyvízben is
- A *szikesedés* kezelésére, ahol szükséges, javasolják a hígítást, esetleg mésszel történő semlegesítést (továbbá a membrántechnológia előtérbe fog kerülni, jók a tapasztalatok, patogénokra is).
- Egy másik az öntöző területek *rotációja, rekultivációja*, illetve művelési ágának megváltoztatása
- A szennyvíz tápanyagtartalmának eltávolítására megoldás lehet a vizes élőhelyek kialakítása, *nagy nitrogénhasznosítású növényfajták*, kultúrák választása, a víz *hígítása* is

A szennyvizekben levő legfontosabb szennyezőanyag csoportok, az ezekkel kapcsolatos kockázatok

- Mezőgazdasági (kártevőirtók, műtrágya maradékok)
- Ipari (pl. higany, kadmium, triklóretilén, perklóretilén, azbeszt)
- Háztartási (tisztítószer- és testápolószer maradékok, mikro-, nanoszennyezők, szintetikus hormonok, antibiotikumok és egyéb gyógyszerek)

(1) A tisztított szennyvíz öntözés leggyakoribb környezeti kockázata a talaj *szikesedése a szennyvízben oldott sókkal összefüggésben (Na, Cl, Br),*

(2) A sok nitrogén túlzott zöldbiomassza-növekedéshez vezethet, *késlelteti az érést;*

(3) Az öntözött területről elfolyó drénavíz a felszíni vizekben eutrofizációt okozhat;

(4) A nitrogénkimosódás *talajvízszennyezést* okozhat;

(5) *A foszfor felhalmozódhat* a talajban, ahol nem mozgékony formává alakulhat.

A szennyvízöntözés devianciái

- Történetileg a szennyvízöntözés tisztítás nélkül történt, ami egyes helyeken *túlterhelésekhez, valamint járványos megbetegedésekhez* is vezetett, ami miatt az egészségügyi hatóságok megtiltották a módszer alkalmazását. A tilalmak ellenére több helyen továbbra is „lopva”, *illegálisan használták föl* a városokból elfolyó szennyvizeket gazdasági növények öntözésére.
- Jelenleg Magyarországon a *szippantott szennyvíz elhelyezése* nehezen ellenőrizhető, emiatt a vállalkozók a szennyvíz jelentős részét felszíni vizekbe ürítik. Nyilván, ha a csatornázás és szennyvízkezelés teljesen általános lesz, ez a probléma megszűnik, addig azonban ez határozottan bűnüldözési probléma. A New Jersey-i környezetvédelmi legfőbb ügyész, Steve Madonna (1990 és 1994 között) a *közlekedési rendőröket és a vízirendőröket* képezte ki a gyanús szippantó autók felismerésére és a megfelelő intézkedésekre.

A tisztított szennyvíz felhasználását meghatározó tényezők

- a) a *technikailag elérhető és még gazdaságos* (BATNEC) tisztítási hatások
- b) az, hogy *milyen célra, milyen területen* használják fel (mezőgazdasági, azon belül energia, közvetett vagy közvetlen élelmiszer, ipari és települési célok)
- c) valamint az, hogy az egyes területek (közegészségügyi jog, iparigazgatási jog, hulladékgazdálkodási jog, vízgazdálkodási jog, vízvédelmi jog, településrendezés-építési jog stb.) az elővigyázatosság elvét is figyelembe véve *mekkora kockázatot fogadnak el*
- d) a vízgazdálkodási szakmai szemléleti változásait csak *lassan követi a többi szakma* (agrár ágazat, hulladékgazdálkodás stb.), majd a közvélemény és a politika; a kékvíz, zöldvíz, szürke víz összefüggései *jól kommunikálhatók* lehetnének véleményem szerint, mert tükrözik a megértéshez szükséges rendszerszemléletet

A tisztított szennyvizek mezőgazdasági felhasználása a világban

- A szennyvízöntözés elterjedt a mediterrán országokban (Ciprus, Görögország, Olaszország, Málta, Portugália, Spanyolország), de nagy hagyománya van *Németországban* is. Berlin mellett több mint 100 éve működik a jelenleg 4000 hektár nagyságú gyepes szűrőmező, amelyen előtisztított szennyvizet helyeznek el. A környező országok közül Csehországban és Szlovákiában, Lengyelországban, Romániában és Bulgáriában szintén nagy hagyománya van a tisztított szennyvíz öntözésnek. *Az USA-ban 1980-ban 3.400 szennyvízelhelyező és hasznosító rendszer működött már.* Pragmatikusan úgy érvelnek, hogy sokkal jobb, ha még a biológiailag tisztított szennyvizeket sem juttatják közvetlenül a vízfolyásokba, hanem a talajon keresztül, további természetes tisztulást elérve kerülnek csak vissza a hidrológiai ciklusba.
- *Máltán* nincs állandó felszíni vízfolyással. A klímaváltozással, a turizmussal és a sok odaköltöző ellátási kényszerével előálló vízigények 61 %-át a felszín alatti vízkészletek felhasználásából biztosított, 21 % tisztított szennyvíz. Új tisztító telepük az összes szennyvíz 80 %-át megtisztítja és azt jórészt öntözésre fordítják. *Cipruson* csak kicsit kedvezőbb a helyzet, ezzel együtt az elmúlt évtizedben néhány év alatt megduplázták a tisztított szennyvíz felhasználását.

2. Jogi háttér, a jogalkotó szándékai

A szennyvízöntözéssel kapcsolatos magyar jogszabályok rendszere: hulladékgyűjtés, vízgazdálkodás

- A tisztított szennyvíz felhasználásának részletes szabályozását alapvetően a hulladékgyűjtési jog szabályozza, amely a *védelmi funkciók és a gazdasági szempontok összehangolására* törekszik. A legfontosabb szabályokat a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001. (IV. 3.) Kormányrendelet (R.) tartalmazza. A R. összevontan kezeli a *tisztított szennyvizek és a szennyvíziszapok felhasználását*, az előbbiekre vonatkozó szabályok általában egy fokkal szigorúbbak.
- A 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet (147-es R.) a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról a *vízgazdálkodás teljes spektrumát részletesen szabályozza, a környezetvédelmi és önkormányzati-tervezési megközelítésekkel együtt*. Ebben a nagyobb rendszerben a települési szennyvíz keletkezésének felmérése-tervezése, a kezelés és elhelyezés-felhasználás csak egy kis részterület, azonban a szabályozása magán hordozza a rendszerszemlélet vonásait. A 147-es R. hivatkozik a R-re, mint *mellérendelt* szabályra, ami a joggyakorlatban és a jogértelmezésben természetesen problémákat vethet fel, egyeztetési igényeket keletkeztet.

A szennyvízelhelyezés alapjogszabálya: az 50/2001-es

- 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól (a továbbiakban: R.)
- **A R. a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény 59. §-a (1) bekezdésének p) pontjában kapott felhatalmazás alapján született**, tehát alapvetően a környezetvédelmi jog területére tartozik; azon belül viszont a hulladékgazdálkodási jog alapvetően kettős természetű, gazdasági és védelmi jellegű, ezért ezek a szabályok erősen kompromisszumképesek a meglévő technológiai, gazdasági korlátokkal szemben (elsősorban a hulladékgazdálkodási ágazat rendkívül magas eszköz és tőke igénye, másfelől, ezzel persze összefüggésben, az ágazatban mozgó gazdasági erők nagysága miatt); ***ezzel együtt a gyakorlati igénynek sokkal jobban megfelelne egy közös környezeti, közegészségügyi, talajvédelmi és vízgazdálkodási jogi felhatalmazás és szabályozás***
- **A hatósági rendszer** viszont a talajvédelemhez tartozik, ami nem környezetvédelmi, hanem agrárigazgatási hatósági ágazat

A szabályozás célja és tárgyi hatálya

A szabályozás célja, hogy egyes szennyvizek, kezelt iszapok, ideértve a szennyvíziszap komposztokat, mezőgazdasági területen való szakszerű felhasználásával elkerülhetővé váljanak a talajra, a felszíni és felszín alatti vizekre, valamint az emberek egészségére, a növényekre és az állatokra gyakorolt káros hatások.

A rendelet szabályozza

- **a szennyvízelvezető művel összegyűjtött és szennyvíztisztító műben tisztított szennyvíz, illetve**
- **iszap és kezelt iszap, ideértve a szennyvíziszap komposzt**

mezőgazdasági területre történő kijuttatását, illetve felhasználásának szakmai feltételeit, ideértve a gyűjtött és kezelt települési folyékony hulladékok mezőgazdasági felhasználásának feltételeit is.

a két együtt szabályozott kérdés a legtöbb helyen elválik egymástól a szennyvíziszapra és komposztra vonatkozó szabályok általában kedvezőbbek a vállalkozókra/felhasználókra nézve, ami érthető (?), a vizes komponens csökkenése, illetőleg a komposztálással járó folyamatok csökkentik a környezeti veszélyeket; ugyanakkor a vízgazdálkodási, öntözési érdekek figyelmen kívül maradnak

Definíciók

- *a) iszap:* a települési szennyvíz tisztítása során keletkező és az ehhez hasonló összetételű szennyvizet kezelő egyéb szennyvíztisztító művekből, szennyvízkezelő berendezésekből származó iszap és a települési folyékony hulladék;
- *b) kezelt iszap (a továbbiakban: szennyvíziszap):* biológiai, kémiai, illetve hőkezeléssel vagy más megfelelő eljárással (így különösen szennyvíziszap felhasználásával történő biogáz előállítás, komposztálás révén), továbbá a települési folyékony hulladék tartós, legalább 6 hónapig tartó tárolásával vagy kémiai kezelésével nyert olyan iszapok, melyek szennyezőanyag tartalma e rendelet előírásainak megfelel, és amelyekben a kezelés hatására a fekál coli és a fekál streptococcus szám iszap ml-ben mért mennyisége az eredeti érték tíz százaléka alá csökken;
- ***c) szennyvíz:* az a) pont szerinti szennyvíztisztító művekben, a szennyvíz szennyező anyagainak eltávolítása, illetve lebontása után keletkező, e rendelet előírásainak megfelelő szennyezőanyag tartalmú víz;***** jogos megjegyzés a szakirodalomban, hogy teljesen értelmetlen dolog a tisztított szennyvizet csak szennyvízként rövidíteni a R. céljaira***
- *d) nyersiszap:* a szennyvíztisztító művekben kizárólag mechanikai tisztítás során, az előülepítőben keletkező, kezelés nélkül nyert iszap;
- *e) mezőgazdasági terület:* az a külterületi földrészlet, amelyet a település külterületén az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő, fásított terület művelési ágban tartanak nyilván;
- ***h) mezőgazdasági felhasználás:* olyan tevékenység, ami szennyvíznek, szennyvíziszapnak, valamint szennyvíziszap komposztnak mezőgazdasági terület talajára történő kijuttatását, illetve bedolgozását célozza;**

Engedély, általános és kötött engedély

- **R. 4. § (1) A mezőgazdasági területen csak az e rendeletnek megfelelő szennyvíz, szennyvíziszap és szennyvíziszap komposzt használható fel. *****Ez a megfogalmazás *általános engedély* lenne, ha nem követné a (2) bekezdés. Ahol a technológiai feltételek széles körben adottak és az ellenőrzés megnyugtatóan megoldható, a jogszabályi kötelezettségek betartása is elegendő, külön előzetes engedély nem szükséges. Viszont ezt a rendelkezést azonnal felülírja a következő bekezdés***
- (2) A szennyvíz, szennyvíziszap és szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználása engedélyhez kötött tevékenység, amit a talajvédelmi hatáskörében eljáró talajvédelmi feladatkörében eljáró megyei kormányhivatal (a továbbiakban: talajvédelmi hatóság) engedélyez.
- **(4) A szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználását a talajvédelmi hatóság engedélyezi, ha annak minősége megfelel e rendelet előírásainak, továbbá a komposztálás során teljesülnek a biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről szóló 23/2003. (XII. 29.) KvVM rendelet előírásai is. *****A *kötött engedély* átmeneti forma az általános engedély felé***
- (5) A talajvédelmi hatóság (4) bekezdés szerinti engedélye a külön jogszabályban meghatározott egyszerűsített talajvédelmi terv alapján **elsősorban a területegységre kijuttatható szennyvíziszap komposzt mennyiségét határozza meg.**

Határozott idejű engedély és az engedély megújítása

- **R. 4. § (6) A szennyvíz, szennyvíziszap és szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználása adott mezőgazdasági területre legfeljebb ötéves időtartamra engedélyezhető.** ***Ezt a rendelkezést széles körben vitatják, hiszen 5 év alatt *nem térül meg* egy ilyen eszközigenyes beruházás, *a földhasználati viszonyokat* sem lehet/érdemes ilyen rövid időre rendezni, illetőleg a *szakembergárdát* sem lehet 5 év után szélnek eresztetni. Természetesen megvannak azok az eljárásjogi technikák, amikkel jogszabáymódosítás nélkül is meghosszabbítható az engedély hatálya, amennyiben *a feltételek nem változtak* és az tisztított szennyvíz öntözés nem járt környezeti károkkal. A beruházó számára előzetes biztosíték is adható *a földtulajdonosokkal, önkormányzatokkal és hatóságokkal kötendő megállapodások formájában*. Teljes biztosítékot természetesen csak a jogszabályi rendelkezés megváltoztatása jelenthetne, akkor a vállalkozó sorsa csak a saját kezében lenne.***
- **18. § (1) A talajvédelmi hatósági engedély megújítható,** ha az engedélyes az érintett mezőgazdasági terület **talaját, valamint a talajvizet ismételten megvizsgálattja** az 1. számú mellékletben meghatározott jellemzők szerint. **E vizsgálat nem vonatkozik a talaj hosszú időtartam alatt sem változó vízgazdálkodási jellemzőire (mechanikai összetételre és pF-sorra).**

***Legalább a kötött engedély szintjére lenne szükség („megújítható” helyett: „az engedélyes kérésére meg kell újítani”. A 18. §-t *egységes ágazati (minisztériumi) megállapodás és iránymutatás is kezelhetné kötött engedélyként*, azaz kötelező, ha a feltételek teljesülnek.

Az engedélyezési eljárás kérdései

- R. 4. § (7) A talajvédelmi hatóság határozatában **csak a földhasználó hozzájárulásával** felhasználásra tervezett területre engedélyezi a szennyvíz, szennyvíziszap vagy szennyvíziszap komposzt kijuttatását, és egyidejűleg előírja annak feltételeit. Ha a föld használója és a tulajdonosa nem azonos, akkor a földtulajdonos hozzájárulása is szükséges. ***A földhasználó jogi pozíciója erősebb az ügyfélnél, mivel a hozzájárulásának hiánya *kizáró ok*.***
- (8) A talajvédelmi hatóság a szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználására kiadott engedélyről szóló határozatot közli a **jegyzővel** is. ***A jegyző viszont csak ügyfélként (és nem szakhatóságként) vehet részt az eljárásban, ezzel együtt a gyakorlatban *elképzelhető, hogy fellép a beruházás ellen a helyi gazdálkodók, fogyasztók és a szomszédos földhasználók érdekében, illetőleg értesíti őket a fellépés lehetőségéről*. Különösen fontos feladat a tisztított szennyvízöntözéses projektek elindítása előtt az ilyen *valószínű konfliktusok feltárása*.***

A kérelmező és az eljárás megindítása

- **5. § (1) A földhasználónak vagy a szennyvíztisztító mű, szennyvízkezelő berendezés üzemeltetőjének a mezőgazdasági felhasználási engedély kiadásához szükséges kérelmet a szennyvíz, szennyvíziszap felhasználására tervezett mezőgazdasági terület fekvése szerint illetékes talajvédelmi hatósághoz kell - természetes személy nem elektronikus úton történő kapcsolattartása esetén három példányban - benyújtani. ***A hatóság megjelölését pontosítja, azaz a kormányhivatal járási hivatalára utal itt a jogszabály. Ugyanakkor nevesíti az engedély típust, közösen a két tevékenység-fajtára: *mezőgazdasági felhasználási engedély*. Megjelöli a kérelmező ügyfél pozíciójában *lehetséges kérelmezőket* és egyéb szereplőket is: a földhasználó, a szennyvíztisztító vagy a kiöntöző/komposztáló/ terítő stb. berendezés üzemeltetője.*****
- **(2) A kérelemhez mellékelni kell a talajvédelmi tervet.**
- **(3) A földhasználónak vagy a komposztáló telep üzemeltetőjének a mezőgazdasági felhasználási engedély kiadásához szükséges kérelmet a mezőgazdasági terület fekvése szerint illetékes talajvédelmi hatósághoz kell benyújtani. Az engedélykérelemhez mellékelni kell a 4. § (5) bekezdése szerinti egyszerűsített talajvédelmi tervet, továbbá a komposztáló telep hulladékkezelési engedélyét. ***Ismét szétválik a tisztított szennyvízöntözés és a szennyvíziszap/komposzt szabályozása. Előbbinek a (2) bekezdés szerinti teljes talajvédelmi tervet, utóbbinak csak egyszerűsített talajvédelmi tervet kell csatolni. Nagyon lényeges, hogy a komposztálás *egyértelműen hulladékkezelésnek minősül*. Kérdéses, hogy a tisztított szennyvíz *elveszíti-e hulladék jellegét* és terméké válik-e. Aligha, akkor viszont, annak ellenére, hogy itt a R. nem említi, a tisztított szennyvízöntözésre még a hulladékgazdálkodási jog több már rendelkezése is vonatkozik.*****

Talajvédelmi terv

6. § (1) A szennyvíz, szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználását megalapozó talajvédelmi terv és a szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználását megalapozó egyszerűsített talajvédelmi terv elkészítéséhez

a) a tervezett mezőgazdasági terület talajának és talajvizének az 1. számú mellékletben feltüntetett tulajdonságait,

b) a mezőgazdasági felhasználás előtt a kijuttatandó szennyvíznek, szennyvíziszapnak, szennyvíziszap komposztnak a 2. számú mellékletben foglalt jellemzőit kell meghatározni. ***A szakirodalom sürgeti a talaj, talajvíz, illetőleg a kijuttatandó tisztított szennyvíz jellemzőinek részletes meghatározását és ehhez képest a differenciáltabb szabályozást. Mindenesetre a két melléklet meglehetősen részletes.***

(2) A talajvédelmi hatóság a talaj, a talajvíz, a szennyvíz, a szennyvíziszap, illetve a szennyvíziszap komposzt vizsgálatát - a 10. § (1) bekezdésének *f)* pontjában foglaltak figyelembevételével - a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott jellemzőkre is kiterjesztheti az abban foglalt (B) szennyezettségi határértéknek megfelelő egyedi határérték megállapításával. ***Hulladékgazdálkodási és felszín alatti vízvédelmi szabályokat rendel alkalmazni a talajvédelmi eljárásban.***

(3) Egyes mutatók (állati-növényi zsiradék, összes alifás szénhidrogén, policiklusos aromás szénhidrogének, poliklórozott bifenilek) 2. számú melléklet szerinti vizsgálatától a talajvédelmi hatóság eltekinthet, ha külön vizsgálat nélkül is megállapítható, hogy a felhasználandó szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt ezeket az anyagokat nem tartalmazhatja. ***A (2) és (3) bekezdés pozitív, illetőleg negatív mérlegelési jogkört enged a talajvédelmi hatóságnak***

Általános tilalmak, korlátozások

- 8. § (1) Tisztítatlan szennyvíz, nyersiszap, valamint a kezeletlen települési folyékony hulladék vagy más kezeletlen iszap a mezőgazdaságban nem használható fel.
- **(2) Termőföldön szennyvíziszap nem tárolható. A felhasználásra kijelölt mezőgazdasági területre csak az azonnal felhasználható és bedolgozható szennyvíziszap mennyiség szállítható ki. Amennyiben a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználásával összefüggő munkafolyamatok szervezése ezt indokolja, a 3. § f) pontja szerinti, hatóságilag engedélyezett gyűjtőtároló létesíthető. ***** Az utolsó mondatból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a szennyvíziszap vonatkozásában a hulladékgazdálkodási szabályok már csak külön jogszabályi rendelkezés alapján vonatkoznak a szennyvíziszapra. Kérdéses, hogy analógia útján alkalmazható-e ez a tisztított szennyvizekre is, a válasz nagy valószínűséggel az, hogy nem, ehhez *külön hasonló rendelkezésre lenne szükség.* ***
- 9. § (1) Szennyvíz, szennyvíziszap felhasználása tilos a zöldségnövények és a talajjal érintkező gyümölcsök termesztése esetében a termesztés évében, valamint az azt megelőző évben.
- **(2) Termő szőlő és bogyósgyümölcs-, valamint intenzív, alacsony törzsű gyümölcs-ültetvényekben szennyvizet és szennyvíziszapot csak a vegetációs időn kívül lehet felhasználni. Hagyományos művelésű magas törzsű gyümölcsfák esetében a kijuttatás és a betakarítás között legalább hat hét várakozási idő szükséges. ***** Ezek további értelmezést nem igénylő, egyértelmű rendelkezések, abból a szempontból viszont fontosak lehetnek, hogy a kétféle anyagra nézve teljesen azonosak. *Tilalmaknak tűnnek* a megfogalmazásukban, viszont alapvetően tágítják a beruházók mozgásterét a jogállamiság elvére figyelemmel. ***

A területre vonatkozó részletes korlátozások

10. § (1) Szennyvíz, szennyvíziszap nem használható fel olyan talajon, amely

a) a 3. számú mellékletben közölt értékeket meghaladó koncentrációban tartalmaz mérgező (toxikus) elemeket és káros anyagokat,

b) pH-értéke 5,5-nél alacsonyabb,

c) szélsőséges mechanikai összetételű, azaz durva homok (a leiszapolható rész kisebb, mint 10 százalék) vagy nehéz agyag (a leiszapolható rész nagyobb, mint 80 százalék),

d) termőrétegének vastagsága 60 centiméternél kevesebb,

e) talajvizének évi átlagos szintje 150 cm-nél magasabb, és a talajvízszint legmagasabb átlaga (a mértékadóan magas talajvízállások 5 éves átlagára vonatkoztatva) nem éri el a 100 centimétert,

f) talajvizének nitrát koncentrációja az 1. melléklet szerinti mintavétellel vett minta vizsgálata alapján meghaladja az 50 mg/l értéket,

g) fagyott, hóval borított, vízzel telített.

(3) Ha a talaj pH-értéke 5,5-6,2 közötti, a szennyvíz és szennyvíziszap felhasználása csak mésztrágya egyidejű kijuttatásával lehetséges.

(4) A 6 százaléknál nagyobb lejtésű területen szennyvíz, illetve *folyékony szennyvíziszap* felhasználása tilos. Víztelenített szennyvíziszapot (ha szárazanyag tartalma több mint 25 százalék) csak 12 százaléknál kisebb lejtésű területen lehet felhasználni. *A részletesen meghatározott korlátozások ténye itt is önmagában előremutató, mivel a kockázatok**

lecsökkentésével utat nyithat a tisztított szennyvíz öntözés számára. Ráadásul a folyékony szennyvíziszap *átmeneti fogalom*.***

A kihelyezett anyagokra vonatkozó tilalmak

- 11. § (1) Tilos a szennyvíz vagy szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása, ha azokban a mérgező (toxikus) elemek vagy károsanyagok koncentrációja meghaladja a *4-5. számú mellékletekben* közölt határértékeket.
- 12. § (1) Tilos a szennyvíz, szennyvíziszap felhasználása védett természeti területen, továbbá azon a földrészleten, ahol ökológiai gazdálkodást folytatnak.
- (2) Tilos a szennyvíziszap felhasználása a rét és legelő művelési ágban hasznosított mezőgazdasági területen.
- (3) A felszíni vizek külön jogszabályban meghatározott parti sávjában és hullámterében, árvíz és belvíz, valamint a fakadó és szivárgó vizek által veszélyeztetett és vízjárta mezőgazdasági területeken szennyvíz és szennyvíziszap nem használható fel.
- (4) Az ivóvízbázisok védőterületén a szennyvíz és szennyvíziszap elhelyezésének külön jogszabályban - a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendeletben - megállapított szabályait e rendeletben foglalt előírásokkal együttesen kell alkalmazni.
- (5) Tilos a szennyvíz, szennyvíziszap felhasználása azokon a karsztos területeken, ahol a felszínen vagy 10 méteren belül a felszín alatt mészkő, dolomit, mész- és dolomitmárga képződmények találhatók.
- (6) Szennyvizek, szennyvíziszapok és szennyvíziszap komposztok mezőgazdasági felhasználása esetén 300 méter **védőtávolságot** kell tartani a lakott területtől, lakóépülettől. A szennyvíziszap felszíni kijuttatása esetén a hatóság ezt a védőtávolságot legfeljebb a kétszeresére növelheti. Ha a felhasználásra kijelölt mezőgazdasági terület olyan földterülettel érintkezik, ahol a 9. §, valamint a 12. § (1), illetve (3)-(5) bekezdése szerint tilos szennyvíz, szennyvíziszap vagy szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználása, szintén 300 méter védőtávolságot kell betartani, amelyet az engedélyező hatóság legfeljebb 100 méterre csökkenthet, ha a talajvédelmi terv, illetve az egyszerűsített talajvédelmi terv igazolja, hogy a kijuttatás nem jár egészségügyi, valamint környezeti kockázattal.

Mennyiségi megkötések, komplex megközelítés

- **13. § (1)** A felhasználható szennyvíz és a folyékony szennyvíziszap mennyiségét elsősorban a talaj vízgazdálkodási tulajdonságai, a vízháztartási mérleg, a szennyvíz és a folyékony szennyvíziszap mérgező (toxikus) elem és károsanyag-, valamint **tápanyagtartalma**, továbbá a termeszteni kívánt növény víz- és tápanyag- (elsősorban nitrogén) **igénye alapján** kell meghatározni.
- (2) A felhasználás módját, gyakoriságát, a felhasználható szennyvíz, valamint a szennyvízzel kiadható mérgező (toxikus) elemek és károsanyagok mennyiségét a talaj **legfeljebb 25 cm-es művelési mélységére elvégzett terhelhetőségi számítások alapján a talajvédelmi tervben** kell rögzíteni.
- (3) A felhasználható szennyvíziszap és szennyvíziszap komposzt mennyiségét az abban levő nitrogén, mérgező (toxikus) elem és károsanyag-tartalom alapján kell meghatározni a talaj tápelem-ellátottsága, valamint a termeszteni kívánt növény tápanyagigénye figyelembevételével.

(...)

Mennyiségi megközelítés, folyt.;

- **13. § (5) A szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználása során úgy kell eljárni, hogy az ne eredményezze a talajban a 3. számú mellékletben meghatározott határértéknél, felszín alatti vízben - a 10. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott eltérés figyelembevételével - a 6. § (2) bekezdés szerinti külön jogszabályban meghatározott (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőtlenebb állapotot. ***Az eddig megkötések alapvetően emissziós jellegűek voltak, ez viszont immissziós (környezetállapot minőségi) megkötés. Nyilván az *elővigyázatosság elvének és a megelőzésnek az előbbi felel meg*, utóbbi csak a brit jog hatására került be az európai környezetjogba a hetvenes-nyolcvanas években.*****
- **14. § (1) A mezőgazdasági területre évente, hektáronként kijuttatható mérgező (toxikus) elemek és káros anyagok mennyisége nem haladhatja meg a 6. számú mellékletben meghatározott értékeket, illetve szennyvíziszap komposzt esetében a mellékletben foglalt értékek betartása mellett a kijuttatható szennyvíziszap komposzt mennyisége nem haladhatja meg a 10 t szárazanyag/ha/év adagot.**
- (2) A külön jogszabály alapján nitrátérzékenynek minősülő mezőgazdasági területre a szennyvízzel, szennyvíziszappal, illetve szennyvíziszap komposzttal kijuttatott összes nitrogén mennyisége nem haladhatja meg évente a 170 kg/ha értéket. Ha az adott területen a szennyvíziszap vagy szennyvíziszap komposzt kijuttatásának évében még szerves trágyázást is végeznek, a szennyvíziszappal vagy szennyvíziszap komposzttal és a szerves trágyával évente kijuttatott nitrogén együttes mennyisége nem lehet több, mint 170 kg/ha.

A hulladékgazdálkodás „From cradle to grave” elve

- **15. § (1)** A talajvédelmi hatósági engedélyben foglaltak alapján a szennyvíztisztító mű, szennyvízkezelő berendezés, illetve a komposztálótelep üzemeltetője köteles a szennyvíz, szennyvíziszap, illetve szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználásra történő **átadásáról, átvételéről bizonylatot** kiállítani. Szennyvíziszap komposztálás céljára történő átadásáról, átvételéről szintén bizonylatot kell kiállítani.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti bizonylatok mintáit a 7-8. számú mellékletek tartalmazzák.
- (3) A bizonylathoz csatolni kell a felhasználásra kerülő szennyvízből, szennyvíziszapból vagy szennyvíziszap komposztból a kijuttatási időszak előtti, a 18. § (3) bekezdése szerinti laboratóriumi vizsgálat eredményeit. A 8. számú mellékletben meghatározott bizonylathoz csatolni kell a komposztálás céljára átadott szennyvíziszap - 2. számú melléklet szerinti - laboratóriumi vizsgálat eredményeit

Bizonylatolás és párhuzamos ellenőrzés

- **16. § (1)** A szennyvíztisztító mű, szennyvízkezelő berendezés, valamint a komposztálótelep üzemeltetője köteles nyilvántartást vezetni a telepen keletkező szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt mennyiségéről, azok minőségi jellemzőiről, az alkalmazott iszapkezelés módjáról, a szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználásra történő átadásáról.
- **(2)** Az engedélyes a szennyvíz, a szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági területen történő felhasználása előtt legalább két munkanappal köteles a hektáronként kijuttatandó mennyiségről, a kijuttatásának tényleges helyéről és időpontjáról értesíteni a talajvédelmi hatóságot. A bejelentésnek tartalmazni kell az érintett földrészlet helyét helyrajzi száma és területe megjelölésével.
- **17. § (1)** A szennyvíztisztító mű, szennyvízkezelő berendezés, komposztálótelep üzemeltetője minden év március 31-éig köteles naprakész nyilvántartása alapján a talajvédelmi hatóságnak - az engedélyben foglaltakra hivatkozással - megküldeni az előző évi tevékenységére vonatkozó adatokat a következők szerint:
 - *a)* a keletkezett és a mezőgazdasági felhasználásra átadott szennyvíz, szennyvíziszap, valamint szennyvíziszap komposzt mennyiségét (köbméterben, illetve szárazanyag tonnában kifejezve),
 - *b)* a szennyvíz, szennyvíziszap kezelésének módját,
 - *c)* a szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt összetételét és minőségi jellemzőit a 2. számú mellékletben meghatározott paraméterek szerint,
 - *d)* a szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt kijuttatásának helyét (a földterület helyrajzi száma, területe, a termesztett növény stb. megnevezésével).
- **(2)** Az engedélyező talajvédelmi hatóság az **(1) bekezdés a)-d)** pontjai szerinti adatokról összesítést készít, amelyet minden év május 31-ig továbbít a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalnak, valamint az illetékes vízvédelmi hatóságnak.

Monitoring

- **7. § (1)** Az 1. és 2. számú mellékletben felsorolt vizsgálatokat és mintavételt - ha erre szabvány vonatkozik - az abban meghatározott eljárások szerint kell végrehajtani.
- **(2) A vizsgálati eredményeket tartalmazó dokumentációban fel kell tüntetni az alkalmazott szabvány megnevezését és számát, ennek hiányában az alkalmazott eljárásról leírást kell csatolni. *****A jogalkotásról szóló törvény szerint a szabványok csak akkor kötelező érvényűek, ha jogszabály erről határozottan rendelkezik. Ez a bekezdés formailag nem teljesen felel meg ennek a követelménynek, véleményem szerint azonban a jogalkotó szándéka mégiscsak az lehetett, hogy azokat a mintavételeket és vizsgálatokat, amikről szabvány van, aszerint folytassák. Mindenesetre a két melléklet minden egyes mozzanathoz megjelöli a vonatkozó szabványokat.***
- **(3)** A szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt mintavételét, valamint a 6. §-ban előírt vizsgálatokat csak a mintavételre, illetve a vizsgálatokra akkreditált laboratóriumok végezhetik el.
- **17. § (3) A szennyvíztisztító mű, szennyvízkezelő berendezés, illetve a komposztálótelep üzemeltetője a** mezőgazdasági felhasználásra kerülő szennyvízből, szennyvíziszapból, szennyvíziszap komposztból legalább hathavonta, de minden kijuttatási időszak előtt köteles megvizsgáltatni a 2. számú mellékletben meghatározott jellemzőket.
- **(4)** A szennyvíz, szennyvíziszap, szennyvíziszap komposzt minőségének kedvezőtlen változása esetén a talajvédelmi hatóság **elrendelheti hat hónapnál rövidebb időtartamon belül is vizsgálatok elvégzését.**
- **(5)** Az (1)-(4) bekezdésekben meghatározott ellenőrzések eredményéről a vizsgálati adatok megküldésével tájékoztatni kell a talajvédelmi hatóságot. ***Az önbevallás nem teljesen súlytalan, hiszen a talajvédelmi hatóságnak számos más információ forrás is rendelkezésére áll. A következő dia ezt részletezi, azonban az adatok meghamisítása büntetőjogi következményekkel járhat.***

Az önellenőrzés megbízhatóságának garanciái

- **19. § (1)** Ha a talajvédelmi hatóság az ellenőrzései során észleli, hogy az engedélytől eltérő tevékenységet folytatnak, és ezzel a mezőgazdasági terület veszélyeztetése következhet be, előzetes felszólítást követően korlátozza vagy felfüggeszti a tevékenység folytatását. A talajvédelmi hatóság elrendelheti *új vizsgálat* végzését, és ettől függően dönt a korlátozás feloldásáról, illetve a tevékenység folytatásáról. ***Nem önellenőrzéses.***
- (2) A talajvédelmi hatóság megtiltja a tevékenység folytatását és elrendeli a szennyező források felszámolását a szennyvíz esetében a 4. számú mellékletben, a szennyvíziszap és szennyvíziszap komposzt esetében pedig az 5. számú mellékletben előírt határértékek túllépése, továbbá az engedély nélküli felhasználás esetén.
- (3) A talajvédelmi hatóság haladéktalanul tájékoztatja a vízvédelmi hatóságot, ha talaj vagy talajvíz szennyezettségi szintje meghaladja az R.-ben foglalt (B) szennyezettségi határértéket.
- **19/A. § (1)** A környezetvédelemért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) tájékoztatja a Bizottságot - a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása során a környezet, és különösen a talaj védelméről szóló 1986. június 12-i 86/278/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) 12. cikkében foglaltaknak megfelelően - az irányelvben megadottaknál szigorúbb szabályozásokról.
- **(2) A miniszter - a 17. § (2) bekezdés szerint összesített nyilvántartások alapján - három évenként az iszap mezőgazdasági felhasználásáról a felhasznált mennyiségek, az alkalmazott kritériumok és a felmerült nehézségek feltüntetésével az irányelv 17. cikkének megfelelően a Bizottságnak összefoglaló jelentést készít.**
A Bizottságnak megküldött adatok általában bárki számára hozzáférhetőek, illetőleg a Bizottság és szervei kontroll adatokat is figyelembe vesznek. Ezek miatt az összefoglaló jelentéseknek reálisaknak kell lenniük, ami visszahat az önellenőrzéssel szolgáltatott adatok minőségére és megbízhatóságára is.

Tisztított szennyvíz öntözés a vízgazdálkodás rendszerében

147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról

Ugyanannak a témának vízügyi és környezetvédelmi jogi szabályozása egy átfogó rendszerben (vízellátás, szennyvízkezelés, árvízvédelem, folyószabályozás stb.)

61. § (1) Szennyvízöntözést végezni **a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló kormányrendeletben előírt feltételek szerint** és csak előtisztított szennyvízzel szabad. A tisztítás mértékét a talajadottságok, a vízvédelmi, illetve az egészségügyi követelmények, és a felhasználás technológiája alapján kell meghatározni. ***A R. szabályaiból indul ki, ugyanakkor megfogalmaz néhány mellérendelt vízügyi és környezetvédelmi szabályt:***

(2) Az öntözött területen a szennyvíz szétosztására szolgáló hálózatot és az öntözött területet úgy kell megtervezni, illetve üzemeltetni, hogy az öntözőtelepen pangó szennyvíz ne keletkezzék.

(3) Meg kell akadályozni, hogy az öntözőtelepről tisztított szennyvíz a szomszédos területre, védett természeti területre, Natura 2000 területre, a talajvízbe vagy befogadóba jusson.

Definíciók a 147-es rendeletben

2. §

29. *szennyvíz-befogadó*: a felszíni víz, annak medre és a talaj,

30. *szennyvizek ártalommentes elhelyezése*: a szennyvizek - jogszabálynak megfelelő mértékű tisztítást követő - bevezetése a természeti környezetbe

30a. *szennyvíziszap-kezelés*: fizikai, biológiai, kémiai, hőkezeléses vagy egyéb olyan megfelelő eljárás - beleértve a biogáz-előállítás, komposztálást is - vagy eljárások sora, melynek célja a szennyvíziszap hasznosíthatóságának, ártalmatlanításának a biztosítása, valamint fertőzőképességének a megszüntetése, hogy minősége a hatósági előírásoknak megfeleljen,

A tisztított szennyvíz öntözés a vízkészlet gazdálkodás szabályai között

A vízigények kielégítésének tervezése között a jogalkotó már figyelembe veszi a következőket is

10. § (5) A használt víz, illetve a szennyvíz elhelyezésének tervezése során **a vizek védelméről szóló jogszabályokban meghatározott rendelkezések figyelembevételével** kell meghatározni

a) a használt víz, illetve a szennyvíz várható mennyiségét, minőségét,

b) a befogadó terhelhetőségét, ***azaz a felszíni víz, annak medre és a talaj, ld. Definíciók az előző dián***

c) a befogadóba történő bevezetés módját,

d) a szennyvíztisztítás módját, valamint

e) műszaki-gazdasági számítások alapján a legkisebb környezeti terheléssel járó megoldásokat.

A szennyvízelvezetésre, -tisztításra és -elhelyezésre vonatkozó általános előírások

18. § (1) A szennyvízelvezetési, -tisztítási és -elhelyezési rendszert a távlati szennyvízmennyiségnek a *településrendezési tervben* meghatározott változásának figyelembevételével kell méretezni, tekintettel a szakaszos megvalósítás lehetőségére is. *Egységben kezeli a mennyiség tervezését, elvezetését, tisztítását és elhelyezését. Ennek érdekében utal az építési jogban szereplő településrendezésre és az önkormányzat szerepére is.*****

(2) A szennyvízelvezetési, -tisztítási és -elhelyezési rendszert a helyi adottságok, valamint a műszaki és gazdaságossági feltételek mérlegelése alapján kell meghatározni, figyelemmel a **Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló kormányrendeletben foglaltakra is.** A befogadó kiválasztásánál a területi adottságokat, távolságokat, a felszíni és felszín alatti vízkészletek érzékenységét, terhelhetőségüket figyelembe kell venni.

(4) A szennyvízhálózat létesítésével, bővítésével **egyidejűleg** gondoskodni kell az összegyűjtött települési szennyvizek megfelelő tisztításáról, elvezetéséről, illetve ártalommentes elhelyezéséről is.

Települési szennyvízelvezetés és -tisztítás

- 19. § (1) A keletkező szennyvizeket - beleértve a tisztításra kerülő egyesített szenny- és csapadékvizeket is - a szennyvíztisztító **telepen a szennyvíz-befogadó terhelhetőségének megfelelő mértékben kell megtisztítani.** ***A tisztítást tehát az elhelyezés lehetőségének a függvényében kell tervezni és megoldani. Nyilvánvalóan a legkisebb tisztítási igénnyel járó befogadót fogják kiválasztani alapesetben.***
- (2) A települési szennyvíz tisztítása mértékének meghatározásánál a tisztított szennyvíz elhelyezésének, a szennyvíziszap kezelésének és elhelyezésének lehetőségeire is figyelemmel kell lenni. ***Véleményem szerint ugyanaz, kibontva egy kicsit.***
- (3) A szennyvíz mennyiségének nagyságától függően **törekedni kell a természetközeli szennyvíztisztítási megoldások alkalmazására.** ***Rendszer-szemléletű szabályok.***
- (4) A szennyvíztisztító telep létesítésével egyidejűleg a felszíni vizek védelméről szóló kormányrendelet figyelembevételével **gondoskodni kell a tisztított szennyvíz elhelyezéséről és a keletkezett szennyvíziszap kezeléséről, elhelyezéséről, valamint meg kell vizsgálni a tisztított szennyvíz hasznosításának lehetőségét és törekedni kell a szennyvíziszap mezőgazdasági, energetikai, illetve alternatív hasznosítására.**

Települési szennyvízkezelési program - helyzetértékelés

20. § (1) A környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően a települési környezetvédelmi program részeként dolgozza ki az önkormányzat a települési szennyvízkezelési programot.

(2) A települési szennyvízkezelési programot a következő tartalommal kell elkészíteni:

a) helyzetértékelés:

aa) a felszíni és a felszín alatti vizek, valamint a földtani közeg állapota a jogszabály szerinti határértékek figyelembevételével,

ab) az egyes településrészeken alkalmazott szennyvízelvezetési, -tisztítási és egyéb szennyvíztisztítási középtávú igények, megoldások, továbbá azok környezeti, természeti és társadalmi hatásai,

ac) a felszín alatti vizek szempontjából fokozottan érzékeny területek vagy a magas talajvízállású területnek minősülő településrészek, azok lehatárolása,

ad) a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló miniszteri rendelet szerinti fokozottan érzékeny területen lévő településen, vagy a magas talajvízállású területen lévő településen a települési szennyvízkezelési programmal érintett tervezési területnek az érzékenységi kategóriába történő besorolása;

Települési szennyvízkezelési program - célkitűzések

ba) a települési szennyvízkezelési programot úgy kell készíteni, hogy az összhangban legyen a regionális vízgazdálkodási, valamint a környezetvédelmi és vízvédelmi követelményekkel, a településrendezési tervvel,

bc) a szennyvízelvezető művel összegyűjtött szennyvizek tisztítótelepének, a tisztított szennyvizek befogadójának fő környezetvédelmi jellemzőire, valamint a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló kormányrendeletben és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló miniszteri rendeletben meghatározott kibocsátási határértékekre, valamint azok teljesítésének feltételeire vonatkozóan,

be) az egyedi szennyvíztisztító létesítményekre vagy az egyéb tervezett szennyvíz-ártalmatlanítási megoldásokra vonatkozó helyi környezetvédelmi, természetvédelmi követelményekre, valamint a fő műszaki adatokra és szabályokra vonatkozóan;

c) a célkitűzések eléréséhez alkalmazható megoldási változatok vizsgálata, értékelése, valamint a választott megoldás indokolása, a várható környezetvédelmi, természetvédelmi, társadalmi és gazdasági hatásokkal együtt;

Települési szennyvízkezelési program - eljárás

(3) Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló kormányrendelet alapján le kell folytatni a települési szennyvízkezelési program **környezeti vizsgálatát**.

(4) A települési szennyvízkezelési program környezeti értékelésének elkészítése során figyelemmel kell lenni

a) a földtani közegen, földtani közegben történő elhelyezés esetében a talajvíz terep alatti szintjének, minőségének, illetve a változások tendenciájának vizsgálatára,

b) a **szikkasztási próbák eredményeire**,

c) az egyedi szennyvízelhelyezés módjának alkalmazhatósági vizsgálatára, ha a település közigazgatási területén a felszín alatti vizek minősége szempontjából fokozottan érzékeny vagy magas talajvízállású terület fordul elő, *****A R. sokkal részletesebb*****

d) a célkitűzések teljesülésének ellenőrzési rendszerére, a felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi állapotváltozásainak nyomon követésére alkalmas települési monitoring hálózat meghatározására, és

(5) A vízügyi hatóság a vízjogi engedélyezési eljárás során egy adott lehatárolt terület tekintetében a magas talajvízállású területi minősítéstől eltérhet, ha azt az abban érdekelt által végzett, vagy végeztetett részletes vizsgálat alátámasztja. *****Ez viszont csak az R. részletesebb szabályainak a keretein belül képzelhető el.*****

(6) A települési szennyvízkezelési programot **felül kell vizsgálni**

a) ha a településen a szennyvíz-kibocsátás által okozott szennyezőanyag-kibocsátás 20%-kal növekedett, vagy

b) ha a vízjogi engedély hivatalból történő módosítása feltételei fennállnak.

Szennyvízelhelyezés

23. § (1) Meg kell vizsgálni a szennyvíztisztító telepekről kibocsátott tisztított szennyvíz helyben történő hasznosításának lehetőségét.

(2) Egyesített rendszerű szennyvízhálózat esetén a szennyvíz-befogadó adottságai alapján esetenként kell meghatározni, hogy a szennyvíztisztító telep kapacitását meghaladó mennyiségű, csapadékvízzel felhígult települési szennyvíz milyen feltételekkel vezethető be a szennyvíz-befogadóba. **Az egyesített rendszerrel összegyűjtött települési szenny- és csapadékvizet a szennyvíztisztító telep megkerülésével csak a befogadó terhelhetőségének megfelelő hígulás elérése után szabad abba záporkiömlőn keresztül bevezetni, és el kell kerülni, hogy az a környezetben bűzhatást vagy egyéb más káros hatást okozzon.** ***A jogszabály szerkezetében ez *vis maior* szabály, azonban ez kimaradt a szövegből, így a hétköznapi gyakorlat is lehetne. Ez a jogértelmezés értelmetlenné, feleslegessé tenné az R. és a 147-es R. szabályrendszerét, tehát nem állja meg a helyét.***

Egyedi szennyvíztisztítás

24. § (1) Az egyedi szennyvíztisztításra lehatárolt területek közé tartoznak

a) az agglomerációba a Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról, valamint a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló kormányrendelet szerint nem tartozó települések, illetve településrészek, lakott területek,

b) az agglomerációba tartozó települések azon részei, ahol közműves szennyvízelvezető művek létesítése a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló kormányrendelet szerint nem indokolt.

(2) Az egyedi szennyvíztisztításra lehatárolt területeken a szennyvíz keletkezésével érintett ingatlan tulajdonosa köteles gondoskodni a szennyvíz egyedi tisztításáról és ártalommentes elhelyezéséről olyan módon, hogy a szennyvíz elhelyezése ellenőrizhetően nem eredményezheti a felszíni és a felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi állapotának romlását. *Másik típusú *vis maior* rendelkezés.*****

(3) Ha az ingatlant határoló közterületen a szennyvízelvezető mű műszakilag elérhető és rendelkezésre áll a megfelelő szennyvíztisztító-telepi kapacitás, akkor

a) jelen rendelkezés hatálybalépésétől számítva új szennyvízkezelő berendezés nem telepíthető;

b) a jelen rendelkezés hatálybalépését megelőzően telepített hatósági engedéllyel rendelkező egyedi szennyvízkezelő berendezés engedélye érvényességi idejének lejártát követően a mű üzemeltetője köteles a víziközmű-szolgáltatást igénybe venni.

Az egyedi szennyvíztisztítás feltételrendszere

25. § (1) A talaj adottságainak, a felszín alatti víz mélységének és a települési szennyvíz mennyiségének figyelembevételével méretezett, tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítmény és az egyedi szennyvíztisztító berendezés (a továbbiakban együttesen: egyedi szennyvíztisztító létesítmény) a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló kormányrendeletnek, valamint e §-ban és a 26. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelően létesíthető.

(2) Egyedi szennyvíztisztító létesítményt bármely területen történő programszerű telepítés, illetve a felszín alatti vizek minősége szempontjából fokozottan érzékeny vagy magas talajvízállású területeken történő egyedi telepítés esetén akkor lehet létesíteni, ha a települési önkormányzat által elfogadott és **a vízügyi hatóság által jóváhagyott** települési szennyvíztisztítási program ezt lehetővé teszi. ***Burkolt engedélyezés, méghozzá általánosan.***

(3) Egyedi szennyvíztisztító berendezést a felszín alatti vizek védelme szempontjából fokozottan érzékeny területek közül csak azokon a helyeken lehet létesíteni, ahol

a) a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellétesítmények védelméről szóló kormányrendelet a tisztított szennyvíz szikkasztását nem tiltja, és

b) karsztos területek esetén továbbá akkor, ha a karsztvíztest jó kémiai állapotban van és

ba) a felszínen vagy 10 méteren belül nem találhatóak mészkő vagy dolomit képződmények, vagy

bb) mész- és dolomitmárga képződmények előfordulása esetén ezekre a területekre vonatkozóan a települési szennyvízkezelési program készítése során végzett vizsgálatok bizonyítják, hogy az elszivárogtatásra kerülő tisztított szennyvíz nem éri el a karsztvizet.

Feltételrendszer, folyt.

26. § (2) Egyedi szennyvíztisztító létesítményt akkor lehet létesíteni, ha

a) az megfelel a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról szóló miniszteri rendeletben meghatározott előírásoknak, és

b) programszerű telepítés esetében az engedélyezési eljárás során a kérelmező mellékeli a felelős szolgáltató üzemeltetésre vonatkozó nyilatkozatát.

(3) Egyedi szennyvíztisztító létesítményt úgy kell létesíteni, hogy

a) az egyedi szennyvíztisztító berendezés esetén az elfolyó tisztított szennyvízből,

b) a tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítmény esetén a tisztító-szűrőmező után elfolyó tisztított szennyvízből történő mintavétel műszakilag megoldható legyen.

(4) Egyedi szennyvíztisztító létesítmény létesítése során **a vízügyi hatóság előírja** ***Többes engedélyezés, átfedésekkel.***

a) egyedi telepítés esetében - amennyiben a felszín alatti vizek védelméről szóló kormányrendelet alapján szükséges - a kockázat, a beruházás és az üzemeltetés gazdaságosságának szem előtt tartásával a feltételek teljesülésének ellenőrzését szolgáló monitorozást,

b) programszerű telepítés esetében a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény és a vizek védelméről szóló jogszabályok alapján az azoknak megfelelő monitoring rendszer kiépítését és üzemeltetését.

(5) Az új egyedi szennyvíztisztító létesítmények megvalósításával gondoskodni kell a korábban épített szakszerűtlen egyedi szennyvíztisztító létesítmények felszámolásáról.

Egyéb releváns hazai jogszabályok

221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól

A kibocsátási határértékek meghatározása a nem pontszerű (diffúz) hatások esetén figyelembe vehetik

- a legmegfelelőbb műszaki-gazdasági megoldásokat,
- a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások eredményeit,
- a felszíni vizek minősége védelmének szabályait,
- a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programot,
- a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértéket és alkalmazásuk szabályait,
- **a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályait, ***A VKI (WFD) hazai végrehajtásában szereplő rugalmas megoldás*****
- a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló külön jogszabályok vonatkozó rendelkezéseit

27/2005. (XII. 6.) KvVM rendelet a használt és szennyvizek kibocsátásának ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról

Adatszolgáltatás, vízminőség-védelmi alapbejelentő lap (VAL), Szennyvíz befogadójának adatai: ***Feltehetően ugyanazt a befogadó definíciót használja, mint a 147-es R.***

1. Közcsatorna
2. Felszíni víz
3. Szippantott szennyvízként elszállítva
4. Üzemi csatornán átadott víz/szennyvíz (telephelyen belüli)
5. Telephelyi saját szennyvíztisztító vagy előtisztító
6. Talaj (szennyvízöntözés, szikkasztás)

123/1997. (VII. 18.) Korm. Rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről

5. számú melléklet a 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelethez

1. A védőterületek és védőidomok övezeteire vonatkozó korlátozások a szennyvízöntözésre:

Felszíni és felszín alatti vízbázisok belső és külső védőövezetében: tilos

Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai **A) védőövezetében: tilos**

Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai **B) védőövezetében: új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetve a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat** eredményétől függően megengedhető

Tekintettel a hatályos KHVr. szövegére (következő dia), lényegében csak az önkéntes, ún. környezetvédelmi teljesítményértékelés jöhet itt szóba.

A környezeti hatásvizsgálatról és az egységes környezethasználati engedélyről szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (KHVr.)

Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységek (2. sz. melléklet)

5.3. Nem veszélyes hulladékok ártalmatlanítása 50 tonna/nap kapacitáson felül, az alábbiak közül egy vagy több tevékenység szerint, és a települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv hatálya alá tartozó tevékenységek kivételével; nem veszélyes hulladékok hasznosítása, vagy ezekre irányuló hasznosítási és ártalmatlanítási tevékenységek összessége 75 tonna/nap kapacitáson felül, az alábbiak közül egy vagy több tevékenység szerint, és **a települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv hatálya alá tartozó tevékenységek kivételével**

14.4. **A települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv hatályán kívül eső**, az e mellékletben felsorolt tevékenységeket végző létesítmények által kibocsátott szennyvíz kezelése önálló üzemeltetésben.

Mérlegeléstől függően hatásvizsgálat kötelező tevékenységek (3. sz. melléklet)

103. Szennyvíztisztító telep (amennyiben nem tartozik az 1. számú mellékletbe) 10 000 lakosegyenérték-kapacitástól vagy 15 ha-tól természetközeli szűrőmezős elszikkasztó rendszer, 50 ha-tól öntözéses szennyvízelhelyezés esetén

Mindezek alapján a tisztított szennyvíz öntözés legtöbb gyakorlati esete kívül esik a környezetvédelmi engedélyezési vagy EKHE eljárások tárgyi hatályán

213/2005. (X. 5.) Korm. rendelet a határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelmére és használatára vonatkozó, Helsinkiben, 1992. március 17-én aláírt egyezményhez kapcsolódó Víz és Egészség Jegyzőkönyv kihirdetéséről

4. cikk Általános rendelkezések

2. A Részes Felek **minden szükséges intézkedést kötelesek megtenni** különösen annak érdekében, hogy elérjék a következő célkitűzéseket:

d) Az ember egészségének megfelelő védelme az olyan vízzel összefüggő megbetegedésekkel szemben, amelyek a fürdőzésre, az aquakultúrákban, illetve kagyló tenyésztésére és halászatára használt vizekre, **szennyvízöntözésre**, a mezőgazdaságban vagy az aquakultúrákban használt szennyvíziszapra vezethetők vissza

A nemzetközi jog természetének megfelelően a követelményt a Részes Felek ennél jobban nem részletezhették, ennek ellenére a jogi kötelezettség fennáll és az Egyezmény jogkikényszerítési mechanizmusai alapján vagy általános nemzetközi jogi fórum előtt a jogkövetkezmények még rendkívül szigorúak is lehetnek.

16/2001. (III. 3.) FVM rendelet a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat kiadásáról

2.18. Szennyvízöntözésre vonatkozó rendelkezések

2.18.1. A szennyvízöntözésre, az öntözött területen történő munkavégzésre a külön jogszabályban (8.2.18.) foglaltak az irányadók.

2.18.2. A szennyvízzel öntözött területet jól látható helyeken a következő felirattal ellátott figyelmeztető táblákkal kell megjelölni: „Szennyvízöntözés, idegeneknek a területre belépni tilos.”

2.18.3. A szennyvízzel öntözött telepről védőöltözetet, védőfelszerelést, munkaeszközöket, valamint a telep termékeit kivinni, illetőleg a telep termékeit fogyasztani tilos. ***A párhuzamos szabályozás következő példája. A lapszus kiköszöbölése a szerkezeti-történeti jogértelmezés segítségével ugyanakkor lehetséges: munkavédelmi szabály, tehát személyi hatályát tekintve csak az adott telepen tartózkodókra, ott munkát végzőkre vonatkozik.***

2.18.4. A táblák árasztásakor, a szivornyák feltöltésekor és megindításakor a munkát végző részére a szennyvíz ellen védelmet nyújtó védőeszközt kell biztosítani a külön jogszabályban (8.2.16.) foglaltak szerint.

2.18.5. Üzemben levő szórókészülék (szórófej stb.) hatókörében tartózkodni tilos.

2.18.6. A munkavégzés területén étkezni és dohányozni tilos. (...)

8.1.51. Szennyvízöntözés: az iparban, mezőgazdaságban egyszer már valamilyen célra felhasznált, szennyeződéstől megtisztított víz öntözésre való hasznosítása. ***A definíciók tekintetében is fontos lenne az egységesítés, bár az egyes jogágak eltérő szemléletéből következően valóban előfordulhat, hogy ugyanaz a szakmai vagy általános kifejezés az adott jogág kontextusában mást kell hogy jelentsen.***

30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról

17. § (1) A befogadóba kerülő tisztított szennyvizet a vízfolyás vagy belvízcsatorna kisvízi medrébe kell vezetni. A partrongálódás és mederelfajulás megelőzésére a bevezetéssel egyidejűleg a szükséges védőműveket meg kell építeni.

(2) A vízszint alatt betorkolló szennyvízvezetékek helyét a parton jelölni kell.

18. § (1) A szennyvíz mezőgazdasági felhasználása esetén a szennyvíz fogadását folyamatosan kell biztosítani.

(2) Szűrőmezőnél a szűrőágyak működésének a talajra és a talajvízre gyakorolt hatását figyelő kutakkal kell ellenőrizni, amelyek **vízjogi üzemeltetési engedélyben** előírt minőségi vizsgálatáról az üzemeltető gondoskodik. ***Ha nem csak a kutakra vonatkozik, akkor többes engedélyezés, összehangolatlan.***

(3) Előnyben kell részesíteni a tisztított szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági, energetikai vagy egyéb lehetséges hasznosítását.

A biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről szóló 23/2003. (XII. 29.)

KvVM rendelet

- Kívül esik a vizsgálódási körünkön, mivel kizárólag a szennyvíziszapokra vonatkozik, viszont a mellékletei rendkívül precízen felsorolják azokat az iparágakat, szolgáltató és mezőgazdasági tevékenységeket, amelyek hulladékai a hasznosítás szempontjából szóba jöhetnek.

Releváns EU jogszabályok

91/271/EEC Irányelv a települési szennyvízkezelésről (UWWTD)

- A VKI és a GWD irányelve mellett a víz újrahasznosítás tervezése során figyelembe kell venni az UWWTD-t is. Az UWWTD a szennyvizek tisztítására és gyűjtésére vonatkozó különféle követelményeket határoz meg. Biztosítani kell, hogy az elosztórendszerbe vezetett tisztított szennyvíz - egy adott víztestbe történő bevezetés előtt - minimum másodlagos tisztítási technológiával kerüljön megtisztításra. Azokon a területeken, ahol a tisztított szennyvíz újrahasznosítás valamilyen vízbe történő bevezetéssel jár az UWWTD megköveteli, hogy a felhasználás konzisztens legyen más irányelvek követelményeivel (VKI, GWD) is. Az UWWTD 12. cikk (1) bekezdése szerint **„A kezelt szennyvizet, ha csak lehet, ismét fel kell használni. A felhasználás módjának olyannak kell lennie, hogy az a lehető legkisebb mértékben terhelje a környezetet.”** A UWWTD szerint a szennyvizet, amikor lehet, újra kell hasznosítani. A 12. cikk előírja, hogy az eljárásra jogosult hatóságoknak gondoskodni kell a települési szennyvíztisztító telepekről származó vizek bevezetése előtt az **előzetes szabályozásról és/vagy egyedi engedélyezésről**. Az eljárásra jogosult hatóságnak folyamatosan ellenőrizni kell a szennyvíztisztító telep kibocsátását. Az érzékeny területekre történő bevezetéshez szigorú követelményeknek kell megfelelni.

91/271/EGK irányelv, folyt.

- A Szennyvíz Irányelv a háztartási szennyvíz vagy a háztartási és ipari szennyvíz, illetve csapadékvíz keverékének összegyűjtésére, kezelésére és kibocsátására, valamint egyes ipari szektorok szennyvizének kezelésére és kibocsátására vonatkozik, a környezetnek e szennyvízkibocsátások káros hatásaitól való megóvását célozva. A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy minden agglomeráció rendelkezzen települési szennyvizet összegyűjtő rendszerekkel. A 15 000-nél nagyobb lélekszámú településeken a szennyvízcsatorna-hálózatot 2000 végéig, a 2 000 és 15 000 közötti lélekszámú településeken pedig legkésőbb 2005 végéig ki kellett építeni. A csatornahálózatba vezetett szennyvizet előzőleg másodlagos kezelésnek (biológiai tisztítás) kell alávetni. 1993 végétől az ipari szennyvizeknek e rendszerekbe való bevezetése előzetes szabályozáshoz vagy engedélyhez kötött, a tagállamoknak az ipar jellegéhez igazodó kibocsátási követelményeket kell meghatározniuk. **Az irányelv előírja, hogy a kezelt szennyvizet, és a szennyvíztisztításból származó iszapot, a környezetet legkevésbé terhelő módon, ismét fel kell használni.** A szennyvíziszap felszíni vizekbe történő kibocsátását 1998 végéig meg kellett szüntetni.

2020/741 rendelet a víz újrafelhasználására vonatkozó minimumkövetelményekről, célok

- A rendelet előírásait 2023. június 26-ától kell alkalmazni.
- Az Unió jobban tudna reagálni a vízforrásokra nehezedő, erősödő nyomásokra a kezelt szennyvíz szélesebb körű újrafelhasználásával, a felszíni víztestekből és a felszín alatti víztestekből való kitermelés korlátozásával, a kezelt szennyvíz víztestekbe történő bevezetése okozta hatás csökkentésével és a víztakarékosságnak a települési szennyvíz többszörös felhasználása révén való előmozdításával, biztosítva ugyanakkor a környezet magas szintű védelmét.
- A Bizottságnak az európai vízkészletek megőrzésére irányuló tervről szóló, 2012. november 14-i közleménye szerint egy, a víz újrafelhasználására vonatkozó előírások uniós szintű szabályozására szolgáló eszközt kell létrehozni annak érdekében, hogy fel lehessen számolni azokat az akadályokat, amelyek ezen alternatív – konkrétan a vízhiány mérséklését és a vízellátási rendszerek sérülékenységének csökkentését segíteni képes – vízellátási lehetőség széles körű használata előtt állnak.

2020/741 rendelet, kockázatkezelés

- Egyes esetekben a vízvisszanyerő létesítmények üzemeltetői a vízvisszanyerő létesítmény távozási pontján túl is szállítják és tárolják a visszanyert vizet, mielőtt azt átadják a folyamatban soron következő szereplőknek, azaz a visszanyert víz elosztására szolgáló infrastruktúra üzemeltetőjének, a visszanyert víz tárolására szolgáló infrastruktúra üzemeltetőjének vagy a végfelhasználónak. Annak egyértelművé tétele érdekében, hogy hol ér véget a vízvisszanyerő létesítmény üzemeltetőjének felelőssége, és hol kezdődik a folyamatban soron következő szereplőé, meg kell határozni a megfelelési pontot.
- Kockázatkezelésnek a kockázatok proaktív azonosításából és kezeléséből kell állnia, és azt az elvet kell követnie, amely szerint a visszanyert vizet az egyes felhasználási módok esetében előírt egyedi minőségben kell előállítani. A kockázatkezelésnek alapvető kockázatkezelési elemeken kell alapulnia, és e folyamat során azonosítania kell a környezet, illetve az emberi és állati egészség megfelelő védelméhez szükséges további vízminőségi követelményeket.

2020/741 rendelet, definíciók

- „akadály”: minden olyan eszköz, többek között fizikai vagy a folyamathoz kapcsolódó lépés vagy felhasználási körülmény, amely csökkenti vagy megakadályozza az emberi fertőzés veszélyét azáltal, hogy megakadályozza, hogy a visszanyert víz kapcsolatba kerüljön emberi fogyasztásra szánt termékekkel és a közvetlenül kitett személyekkel, illetve minden olyan egyéb eszköz, amely például csökkenti a visszanyert vízben található mikroorganizmusok koncentrációját, vagy megakadályozza, hogy ezek a mikroorganizmusok tovább éljenek az emberi fogyasztásra szánt termékekben;
- „felelős fél”: a víz-újrafelhasználási rendszerben szerepet betöltő vagy tevékenységet végző fél, beleértve a vízvisszanyerő létesítmény üzemeltetőjét, a települési szennyvíztisztító telep üzemeltetőjét, amennyiben az eltér a vízvisszanyerő létesítmény üzemeltetőjétől, a kijelölt illetékes hatóságtól eltérő érintett hatóságot, a visszanyert víz elosztására szolgáló infrastruktúra üzemeltetőjét, illetve a visszanyert víz tárolására szolgáló infrastruktúra üzemeltetőjét;

2020/741 rendelet, a nyilvánosság tájékoztatása

A Tagállamoknak biztosítani kell, hogy a nyilvánosság számára online vagy más módon megfelelő és naprakész információk legyenek nyilvánosan elérhetőek a víz újrafelhasználásával kapcsolatban. Ezen információknak magukban kell foglalniuk a következőket:

- a) az e rendelettel összhangban szolgáltatott visszanyert víz mennyisége és minősége;
- b) a tagállamban e rendelettel összhangban szolgáltatott visszanyert víz százalékos aránya a kezelt települési szennyvíz teljes mennyiségéhez képest, amennyiben ez az adat rendelkezésre áll;
- c) az e rendelettel összhangban kiadott vagy módosított engedélyek;
- d) az e rendelet 7. cikkének (1) bekezdésével összhangban folytatott megfelelőségi ellenőrzések eredménye;
- e) az e rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével összhangban kijelölt kapcsolattartó pontok.

Ezeket az információkat két évente naprakésszé kell tenni.

A hulladékokról szóló 2006/12/EK irányelv

- A Hulladék Irányelv meghatározza a hulladék (másodnyersanyag, melléktermék stb.) fogalmát, amely az I. mellékletben felsorolt hulladékkategóriák bármelyikébe tartozó olyan anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa (önként) megválnak, megválni szándékozik, vagy erre köteles. A hulladékgazdálkodási jog fontosságát aláhúzza, hogy saját alapelvei vannak: a közelség, az önellátás, a hulladékhierarchia (**megelőzés**, újrahasználat, **újrahasznosítás**, anyagvisszanyerés, másodlagos nyersanyag kinyerése; energiaforrásként való felhasználás; ártalmatlanítás: pl. lerakás) és a termelői felelősség koncepcióin alapul, és megerősíti a szennyező fizet elvét is. Az irányelv a legtöbb hulladékra vonatkozik, egyes kategóriák, amelyekről külön jogszabályok rendelkeznek, azonban nem tartoznak a hatálya alá Pl. a légkörbe kibocsátott gázok, a radioaktív hulladékok, az ásványi anyagok kitermeléséből származó (bányászati) hulladék, az állati tetemek és bizonyos mezőgazdasági hulladékok, a **szennyvizek stb.**. Az általános hulladékgazdálkodási elveket azonban ezek vonatkozásában is alkalmazni kell.
- A tagállamoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a hulladék hasznosítása vagy ártalmatlanítása az emberi egészség és a környezet elemeinek veszélyeztetése nélkül történjen; tilos a hulladék elhagyása vagy illegális lerakása, ezeket a legtöbb tagállamban büntetőjogi tényállások is fenyegetik. Nem csupán a Közösségnek, de a tagállamoknak is törekedniük kell az önellátóvá válásra, amely célból hulladékártalmatlanító hálózatot kell létrehozniuk, akár egymással együttműködve.

A mérgező és veszélyes hulladékokról szóló 91/689/EGK irányelv

- Az Irányelv a veszélyes hulladék meghatározására a korábbival ellentétben már nem fogalmat alkot, hanem az irányelv mellékletein alapuló, a Bizottság által elkészítendő listára utal. Az új módszerre azért volt szükség, mert a tagállamok nemzeti jogalkotásukban igen eltérő kifejezéseket használnak a veszélyes hulladéokra, pl. „speciális hulladék”, „kémiai hulladék”, „különlegesen ellenőrzött hulladék” stb., amely a közösségitől eltérő tagállami listák létrehozására vezetett.
- A mellékletek a hulladék eredetét (az anyagok rendeltetését), összetevőit és veszélyes tulajdonságait határozzák meg. A tagállamok más hulladékot is veszélyes hulladéknak minősíthetnek, amelyről a Bizottságot értesíteniük kell a jegyzékbe történő felvétel végett. Az irányelv engedélyezési kötelezettséget ír elő a veszélyes hulladékok termelőire, és a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos meghatározott műveletekre nyilvántartásba vételi, tájékoztatási, csomagolási, címkézési követelményeket határoz meg. Ezen a ponton érintkezik a veszélyes anyagokra vonatkozó uniós szabályokkal. A veszélyes hulladékokkal kapcsolatos gazdálkodásra a tagállamoknak tervet kell készíteniük, amelyet közzé kell tenni, s amely tagállami terveket a Bizottság értékeli. A tagállamoknak veszélyhelyzetben biztosítaniuk kell, hogy a veszélyes hulladék ne fenyegetse a lakosságot vagy a környezetet.

A Víz Keretirányelv (VKI) 2000/60/EK

- A víz újrahasznosítási beruházások tervezésének kritikus eleme, hogy a projekt összhangban legyen az Európai Unió vízpolitikájával. Az EU vízpolitikáját „a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról” elnevezésű irányelv tartalmazza. A VKI fő célkitűzése, hogy a felszíni és felszín alatti vizek egyaránt elérjék a „jó állapot”-ot. A VKI előírásainak való megfelelés vizsgálatát a víztestek szempontjából két részre lehet bontani. A befogadó vízfolyásokba, illetőleg talajba történő tisztított szennyvíz bevezetés vizsgálatakor a vízszinteket és a vízhozamokat egyaránt figyelembe kell venni. **Azt is figyelembe kell venni, hogy az öntözési célú víz újrahasznosítás hatására kevesebb víz kerülhet a vízfolyásokba, amely negatívan befolyásolhatja a felszíni víztestek hidrológiai állapotát.** A felszín alatti víztestekbe történő tisztított szennyvíz bevezetés javítja a víztest mennyiségi állapotát, hozzájárulva a jó mennyiségi állapot elősegítésén keresztül a VKI célkitűzéséhez. A VKI intézkedési program fejezete (11. cikk) tartalmazza a minimálisan teljesítendő követelményeket a víz újrahasznosítás esetén. A tisztított szennyvíz akkor használható fel felszín alatti víztestek feltöltésére, ha magát a tevékenységet előzetes engedélyhez kötik, illetve a minősége nem veszélyezteti a VKI és **a felszín alatti vizek szennyezéséről és állapotromlásáról szóló 2006/118/EC számú irányelv** (GWD) célkitűzéseit.

A felszín alatti vizek szennyezéséről és állapotromlásáról szóló 2006/118/EC számú irányelv (GWD)

- A GWD a VKI-hez képest további rendelkezéseket tartalmaz a felszín alatti vizek védelme érdekében. A tisztított szennyvíz újrahasznosítás tervezése során biztosítani kell, hogy a vízhasználat nem vezet a GWD minőségi elírásainak megsértéséhez. A tagállamoknak biztosítani kell, hogy minden szükséges intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy megelőzzék a veszélyes anyagok felszín alatti vizekbe való bekerülését (6. cikk). A tisztított szennyvíz újrahasznosításának esetében kulcskérdés, hogyan minimalizálhatjuk, illetve kerülhetjük el a különböző típusú szennyezőanyagok bekerülését a víztestekbe. Elengedhetetlen a vízminőség megbízható és rendszeres mérése. A GWD előírja a megfelelő monitoring meglétét (6. cikk). A víz újrahasznosítás során, a koncentrációk mérésén túlmenően, kiemelt figyelmet kell fordítani az engedélyezés és az ellenőrzés rendszerének kialakítására.

Egyéb irányelvek és a Bizottság dokumentumai, amiket figyelembe kell venni

- A felsoroltakon kívül más környezetjogi szabályozások, így az Ipari emissziós Irányelv, az egyedi beruházások környezeti vizsgálatáról szóló KHV és a tervek, programok, ágazati politikák környezeti vizsgálatáról szóló SKV, a Madárvédelmi és az Élőhely-védelmi Irányelvek (Natura 2000), az Ivóvíz Irányelv, illetőleg a Fürdővíz Irányelv is érintettek lehetnek. A veszélyes anyagok vízbe való kibocsátásáról a 2006/11/EK irányelv rendelkezik, amely az irányelv mellékletének I. és II. listájában meghatározott anyagok vízbe való kibocsátását engedélyhez és kibocsátási határértékek betartásához köti. Az engedélyben meg kell határozni e veszélyes anyagok kibocsátható mennyiségét és koncentrációját. A vízpolitika területén a környezetminőségi előírásokról szóló 2008/105/EK parlamenti és tanácsi irányelv is releváns lehet.
- **Az európai vízkészletek jelentőségéről szóló bizottsági jelentés** felhívta a figyelmet a víz újrahasznosítás fontosságára. A jelentéssel összhangban fontos szerepet kap, hogy a rendelkezésre álló erőforrásokat hatékonyan használjuk fel, ezért a Bizottság 2016-ban elkészítette a „Closing the loop - An EU action plan for the Circular Economy” című akciótervét, amely célul tűzte ki a körforgásos gazdaság megvalósítását. A víz újrahasznosítás alkalmazása releváns intézkedés lehet az aszályok és vízhiányok által veszélyeztetett területeken. A bizottsági kezdeményezéseknek és az irányelveknek való megfelelés érdekében készült el **a víz újrahasznosítási útmutató és a vízminőségi minimum követelmények meghatározásával foglalkozó jelentés**. Az Európai Bizottság „Európai vízkészletek megőrzésére irányuló terve (Blueprint to Safeguard Europe’s Water Resources)”, 2012

Hazai stratégiai dokumentumok

Ágazati tervek

- Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program (25/2002. (II. 25.) Korm., a szennyvizes irányelv végrehajtásának része)
- Nemzeti Vidékstratégia, Darányi Ignác Terv
- Nemzeti Vízstratégia, Kvassay Jenő Terv

Az önkormányzatok feladatai

Kötelező önkormányzati feladatok

- a település nem közműves ivóvízellátásának biztosítása;
- jelentősebb lélekszám esetén (2000 lakosegyenértékű szennyvízkibocsátás felett, Vgt. 4. § (2) bek. b) pont) a szennyvizek összegyűjtése, tisztítása, a tisztított szennyvíz elvezetése;
- további, vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelmével, továbbá a felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő feladatok;
- a településen található szennyvízbekötés nélküli ingatlanok esetében a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésének megszervezése és ellenőrzése.
- A víziközmű-szolgáltatás (vö. közszolgáltatás) tárgya az ivóvíz-szolgáltatás és tűzvíz-biztosítás; a szennyvízelvezetés és -tisztítás; valamint a közműves belterületi csapadékvíz-elvezetés. A víziközmű olyan közcélú vízilétesítmény, amely település vagy települések közműves ivóvízellátását, ezen belül az ivóvíztermelést, az ehhez kapcsolódó ivóvízbázis-védelmet, az ivóvízkezelést, -tárolást, -szállítást és -elosztást, felhasználási helyekre történő eljuttatást, mindezekhez kapcsolódóan a tűzvíz biztosítását vagy a közműves szennyvíz- és csapadékvíz-elvezetés során a szennyvíz felhasználási helyekről történő összegyűjtését, elvezetését, tisztítását, a tisztított szennyvíz hasznosítását, elhelyezését szolgálja.

Vízi közmű szolgáltatás

- Az állami és önkormányzati tulajdon kizárólagossága a víziközmű-szolgáltatásról szóló **2011. évi CCIX. törvénnyel (a továbbiakban: víziközmű törvény)** jelent meg. A víziközmű törvény 6. §-a kimondja, hogy víziközmű kizárólag az állam és települési önkormányzat tulajdonába tartozhat. A korábbi szabályozás olyan szabad piaci modellt határozott meg, amely alapján az ivóvíz-szolgáltató cégek tulajdonában volt maga a közmű is. Ez azt a helyzetet teremtette, hogy egy alapvető állami feladat ellátása csak részben volt állami kontroll alatt, így a szolgáltatás minősége és ára nem volt megfelelően ellenőrizhető, és adott esetben kellő beavatkozási lehetőség sem nyílt az állam részére. A 2012. januárjától hatályos szabályozás egyértelművé tette azt, hogy a vízkészlet védelme és fenntartható felhasználásának elősegítése nemzeti érdek, amelyben az állam látja el a közfeladatokat, de környezetvédelmi értelemben a felelősség a fogyasztót is terheli. A kizárólagos állami és önkormányzati tulajdon bevezetésének oka volt továbbá annak megfékezése is, hogy a víziközmű-szolgáltatásból szereshető profit maximalizálása a szolgáltatás rovására történjen. Az állami vagy önkormányzati szolgáltatóktól azt várja az új szabályozás, hogy a közszolgáltatást mindig tartsa a gazdasági haszon előtti szempontként.[306](#)
- Az önkormányzati víziközmű-tulajdon az önkormányzat törzsvagyonához tartozik immár, így az hosszú távon magántulajdonba nem kerülhet. A korábban magántulajdonként létrejött víziközművek (például amelyet víziközmű társulat keretein belül a helyi lakosok és érdekeltek közösen hoztak létre) a törvény erejénél fogva az önkormányzat tulajdonába kerültek. Az állam és az önkormányzatok kötelezettsége azonban nemcsak a szolgáltatás biztosítása, hanem a víziközművek folyamatos fejlesztése is. Ez magába foglalja a meglévő víziközművek felújítását, pótlását, valamint az új és bővítő víziközmű-beruházásokat is.

A közszolgáltatási szerződések jogi természetete

- Ha beütjük a jogszabálykeresőbe a közszolgáltatási szerződést, akkor számos olyan szerződéssel találkozunk, amelyek nem tartoznak a Ptk. 6:256. §-a hatálya alá, de a jogalkotó kifejezetten közszolgáltatási szerződésnek minősíti ezeket. A probléma ezzel az, hogy nyilvánvalóan nem tartoznak a Kp. közigazgatási szerződés fogalma alá, mert nem mindkét fél közigazgatási szerv, és törvény vagy kormányrendelet sem minősíti ezeket közigazgatási szerződésnek, tehát polgári jogi szerződésnek minősülnek, de a Ptk. közszolgáltatási szerződés fogalma foglalt, és a Ptk. más „szolgáltatási szerződést” sem szabályoz. A szolgáltatás–ellenszolgáltatás minden kötelelem immanens eleme. A tételes jog számos, nem a Ptk. 6:256. §-a értelmében vett közszolgáltatási szerződéseknek nevezett szerződést szabályoz. Néhány példa ezek közül
- hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés: „A települési önkormányzat az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat ellátását a közszolgáltatóval kötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés útján biztosítja.”
- nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésre kötött szerződés: önkormányzat–közszolgáltató között.
- Mint látjuk, ezek a szerződések nem a szolgáltatást igénybe vevőkkel köttetnek, hanem a közfeladat ellátásáért felelős közigazgatási szerv (többnyire önkormányzat) és a közfeladatot a közigazgatási szerv helyett ellátó szolgáltató kapcsolatát szabályozzák, vagyis a közfeladat ellátásának szervezésére irányulnak, azok feltételeit határozzák meg. Lényegében tehát egy közfeladat kiszervezéséről van szó, amikor a közfeladat ellátásáért való felelősséget továbbra is a közigazgatási szerv viseli, de a szolgáltatást helyette valaki más nyújtja. Ezekben az esetekben nehéz amellet érvelni, hogy a szerződés a közigazgatási szerv magánautonómiájának körébe tartozna, hiszen kötelező közfeladat ellátásáról van szó.

Javaslatok

Integrált szabályozás és engedélyezési eljárás

- A hulladékgazdálkodási, vízgazdálkodási, vízvédelmi, talajvédelmi, növényvédelmi, közegészségügyi szabályozási szempontokat össze kellene hangolni
- Az erre vonatkozó EU-s jogszabályok hazai végrehajtását is eszerint kellene teljesíteni
- Előrelépés lenne, ha az összes érdekelt hatóság egyetlen eljárásban döntene a különböző vízügyi, vízvédelmi, hulladékgazdálkodási, közegészségügyi, talajvédelmi, növényvédelmi stb. követelmények ésszerű összehangolásáról. A vízminőségi minimum követelmények meghatározó szerepet játszanak az ilyen eljárásokban, ezért az ügydöntő hatóság a vízügyi hatóság kell legyen. Számos hatóság részt kell, hogy vegyen egyetlen, lehetőleg egy egész térség hasonló adottságú projektjeinek az együttes engedélyezésében. Emellett ügyfélként (a „közműhozzájárulás” mintájára) a vizek területileg illetékes vagyonkezelőjét is be kell vonni a tisztított szennyvizek mezőgazdasági felhasználására vonatkozó engedélyezési eljárásába.
- Ezek elérése végett kapcsolatba kellene lépni az összes érdekelt főhatósággal (minisztériummal és országos hatáskörű szervekkel), illetőleg egy ponton azokat is közös tárgyalóasztalhoz kellene ültetni

Joggyakorlati javaslatok

- Felesleges és káros egy kész projekt terv engedélyeztetésébe azonnal belevágni
- Ehelyett, az előző diához hasonlóan fel kell keresni az összes szóba jöhető ágazati hatóságot és külön-külön, szükség szerint pedig közösen (esetlegesen a másodfokú hatóságaik bevonásával) feltárni az engedélyeztetési és egyéb eljárási követelményeket – ha nem sikerül tisztázni az ellentmondásokat, akkor általános hatáskörű állami szerveket is segítségül lehet hívni (Ombudsman, Számvevőszék, Legfőbb Ügyészség nem büntető ügyszakos főosztályai)